

Sakhno L.A.

Tavria State Agrotechnological University

ACCOUNTING AND AUDIT ENVIRONMENTAL COMPONENT IN THE ACTIVITIES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Summary

The article studied the development of theoretical and methodological aspects of accounting and auditing the environmental component in the agro-industrial enterprises. We formulate ways of improving systems of planning and the integration of environmental costs in enterprises, provide recommendations to improve the integration of environmental component of costs in the activities of agricultural enterprises. The suggested use of environmental accounting as a basis of implementation in enterprises. To account for the environmental costs of agricultural enterprises invited to the selection of independent calculation items to display in the environmental costs of production costs, as well as a separate synthetic accounts to account for these costs. Improved organizational and methodological aspects of environmental audit in agriculture.

Keywords: ecology, environmental accounting, environmental audits, costs, environmental component of agricultural enterprises.

УДК 330.837.1

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІСТЬ, ЯК ГОЛОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сокіл О.Г.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Досліджено історію становлення та еволюції інституціоналізму та інституціональної теорії. Розглянуто відмінності принципів старого і нового інституціоналізму. Вивчено суть та основні складові інституту. Проаналізовано принципи виникнення та переміщення інститутів. Встановлено роль держави у становленні інституціоналізму сталого розвитку.

Ключові слова: інституціоналізм, інституціональна теорія, сталий розвиток, інститут, держава.

Постановка проблеми. Інституціональність в сучасній науці розглядають, як головну характеристику розвитку. Будь-яка економіка є складним організмом, що складається із безлічі належним чином організованих і взаємодіючих між собою елементів. Включення елементів в такий організм є системою, а взаємодія елементів в системі підпорядкована формальним і неформальним правилам інституціональної економіки. «Система – безліч елементів, що знаходяться в стосунках і зв'язках один з одним і утворюють певну цілісність, єдність» [1, с. 432].

Системність в економічній літературі традиційно пояснюється наступними положеннями:

- по-перше, цілеспрямованість і стійкість функціонування системи забезпечується за рахунок наявності в ній деякої системи управління, що структурно складається з двох підсистем: що управляє (суб'єкта управління) і керованою (об'єкта управління);

- по-друге, кожна загальна функція в системі управління є інваріантною по відношенню до виду системи, масштабам її функціонування, галузевій специфіці та ін. Наприклад, Є.В. Мних вважає, що «планування йде за аналізом» [2, с. 21];

- по-третє, «стійкість функціонування системи» має багато спільного з «сталістю розвитку».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед засновників теорії інституціоналізму та нео-

інституціоналізму слід виділити Т. Веблена [3], У. Гамільтона, Д. Норта [4]. На пострадянському просторі проблематиці формування та вдосконалення інституціонального середовища присвячено праці Г.П. Латвинцева, [5], О. Алімова [6], В. Геєця [7], І. Манцурова [8], А.Н. Олейник [9], А.Б. Тарушкіна [10], А. Чухна [11]. Регіональні аспекти інституціонального розвитку України досліджуються в працях В.М. Жука [12], С. Білої [13], О.В. Черевка [14], С. Романюка [15] та інших.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В історії дослідження економічних наук було здійснено багато фундаментальних відкриттів і тверджень в розділі інституціональної теорії. З іншого боку дослідження сталості займають в економічній літературі і спостереженнях теж досить вагоме значення. Проте, емпірика даних двох напрямів досліджень мало вивчено і описано у літературі. Вивчення інституціоналізму сталого розвитку дасть змогу більш ширше зрозуміти проблему сталості, знайти фактори її впливу та знайти шляхи підвищення результативності.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є охарактеризувати види та ознаки впливу інститутів сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Під інститутами в сучасній теорії, розуміється «правила гри» в суспільстві або «створені людиною» обмежувальні

рамки, які організують взаємини між людьми, а також система заходів, що забезпечує їх виконання (enforcement). Вони створюють структуру спонукальних мотивів людської взаємодії, зменшують невизначеність, організуючи повсякденне життя. Інститути діляться на формальні і неформальні [9, с. 55; 12, с. 139]. Помітимо, що під неформальними інститутами в нашому випадку слід розуміти, положення, внутрішні стандарти підприємств, у рамках яких організовується їх діяльність, спрямована на сталий розвиток. Уся система менеджменту підприємств, її організаційна структура, обумовлена багато в чому з галузевою специфікою діяльності і технологічними особливостями виробництва, також потрапляє під категорію «неформальні інститути». Тут визначаються, функціональні обов'язки і формуються посадові інструкції співробітників підприємства від вищого менеджменту до допоміжного робітника. Взаємодія людей під час виконання своїх посадових обов'язків створює те середовище, без якого не можливе досягнення ключових завдань стійкого розвитку. «Формальними інститутами» є правила, що створюються і підтримувани законодавчо-нормативною системою.

Інформаційне забезпечення для управління підприємством і ефективної взаємодії його структурних елементів у рамках формальних і неформальних інституціональних правил формується завдяки системам показників, які утворюються в результаті реалізації логічних супідрядних функцій управління: система планових показників діяльності підприємства; дані обліку і показників звітності, отримані в результаті ре-

алізації контролю (за наявності, власної системи внутрішнього контролю (СВК) на підприємстві показники контрольної роботи можуть бути деталізовані по кожній контрольній функції у фазі бізнес-процесів); а також показники, отримані в системі аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства.

У науковій економічній літературі все частіше зустрічається твердження, що методологія, яку використовує неокласична економічна теорія для аналізу макроекономічних проблем і вироблення практичних рекомендацій, часто виявляється неспроможною пов'язати процеси, що відбуваються в економіці, з іншими сферами, а саме, правовою, політичною і соціальною [16, с. 25].

Наступні загальні властивості напрямів сучасної економічної теорії, що відносяться до інституціональної економіки, виділяє А.С. Скоробогатов:

– розширення предметної області економічної теорії;

– модифікація базових допущень, що утворюють метод дослідження.

Розширення предметної області пов'язане з двома тісно пов'язаними сферами аналізу:

1) сторони громадського життя і людської поведінки, які безпосередньо не пов'язані з дією ринкового механізму. На підставі методів неокласичної теорії вивчення людської поведінки в сфері політики, сім'ї, злочинів і покарань, права, контрактної взаємодії, організацій і т. д., а відповідний підхід дістав назву економічного імперіалізму;

2) інститути, які не прийнято вивчати у рамках неокласичної теорії [17].

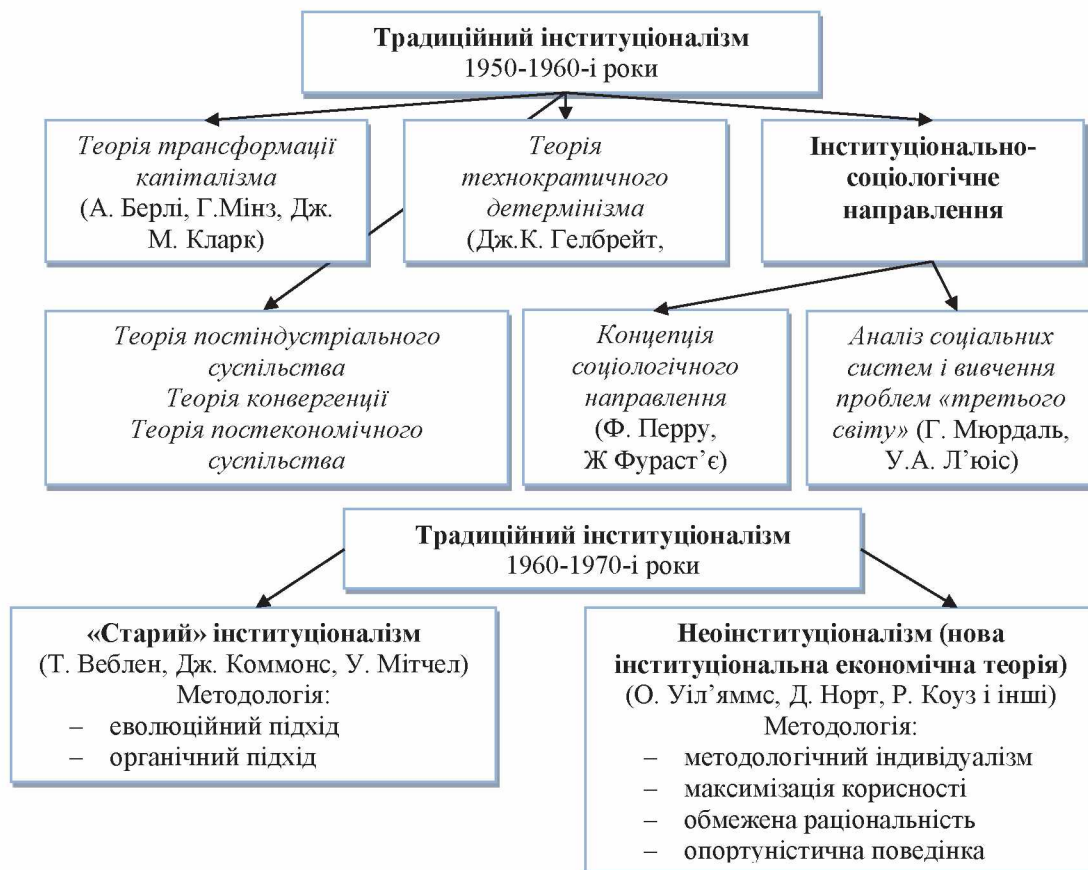

Рис. 1. Класифікація існуючих інституціональних концепцій

Г. П. Литвинцева виділяє, що інституціоналізм як напрям економічної науки виник на рубежі XIX-XX ст. у США і сформувався до 1920-1930-м рокам. Його формування проходило під впливом робіт представників німецької історичної школи, соціології і інших наук. Граючи помітну роль в 1930, 1960 і 1970-х роках, це напрям у своєму розвитку еволюціонував від старого (раннього, традиційного) інституціоналізму до сучасного інституціоналізму, який у свою чергу розпадається на декілька напрямів [5, с. 11].

Аналізуючи наявні роботи, можна відмітити, що інституціоналізм з'являється не як цілісна теорія, а як сукупність підходів, об'єднаних ключовими ідеями. У рамках інституціоналізму виділяють два методологічні підходи: «старий» інституціоналізм і нову інституціональну економічну теорію (рис. 1).

Представники «старого» інституціоналізму Т. Веблен, Дж. Коммонс, У. Митчелл [3; 4] розглядають господарюючі суб'єкти не як максимізатори (чи мінімізатори) цільової функції, а як ті, що наслідують різні «звички» придбані правила поведінки і соціальні норми.

Дії окремо взятих суб'єктів значною мірою зумовлюються ситуацією в економіці в цілому, а не навпаки. Зокрема, їх цілі і переваги формуються суспільством. Старі інституціоналісти виходили із запропонованого Т. Вебленом принципу «кумулятивної причинності», згідно з яким економічний розвиток характеризується причинною взаємодією різних економічних феноменів, що посилюють один одного. Внаслідок цього заперчується підхід до економіки, як до (механічно) рівноважної системи, а економіка трактується, як еволюціонуюча система, керована процесами, що носять кумулятивний характер. Для старих інституціоналістів характерно також прихильне відношення до державного втручання в ринкову економіку [3, с. 65].

Поява нової інституціональної економічної теорії пов'язана з ім'ям лауреата Нобелівської премії в області економіки Рональда Коуза, який виклав ключові ідеї нового напрямку в роботах «Природа фірми» (1937) і «Проблема соціальних витрат» (1960).

Роботи Р. Коуза істотно скоректували уявлення про предмет економічної теорії і включили аналіз інститутів в дослідження проблеми економічного вибору. Цей підхід отримав подальший розвиток в роботах іншого нобелівського лауреата Д. Норта. Його підхід полягає в поясненні структури і зміни економік в історичній перспективі на основі дослідження взаємозв'язків інститутів, організацій, технологій, що впливають на рівень трансакційних витрат і залежних від останніх [5, с. 21]. Різні напрями інституціоналізму виступають, як взаємодоповнюючі теоретичні підходи, хоча самі інституціоналісти визнають наявність протиріч усередині самого інституціоналізму.

Нині ідеї концепції інституціоналізму лежать в основі багатьох галузей економічного знання. Ділення на різні теорії, напрями часто умовні і не носять абсолютного характеру. Багатьох економістів можна віднести і до неокласиків, і до інституціоналістів. Наприклад, одного із засновників теорії громадського вибору, К. Эрроу, в убовій

і науковій літературі часто зараховують до інституціоналістів, хоча його можна назвати також представником неокласичного напрямку (модель загальної рівноваги Эрроу-Дебре) [18, с. 131].

Радикальна зміна механізму координації економічної діяльності суб'єктів, формування нової системи взаємозв'язків між ними в результаті здійснення економічних реформ в країні призводить до того, що «...на якийсь час виникає інституціональний вакуум, коли старі рамки вже зруйновані або знехтувані, а нові ще не створені, якщо і створені, то не завжди працюють» [19, с. 7]. У цих умовах значно знижується сталість розвитку, яка залишатиметься низькою до тих пір, поки не буде заповнений інституціональний вакуум, не буде створено відповідне інституціональне забезпечення координації діяльності суб'єктів у рамках нової економічної системи.

У неінституціональній літературі існує безліч визначень поняття інститут і уточнень співвідношень між поняттями інститут і організація. За основу ми використовуємо наступне визначення, яке сформулював в одній зі своїх робіт Д. Норт: «Інститути – це правила, механізми, що забезпечують їх виконання, і норми поведінки, які структурують взаємодії, що повторюються, між людьми» [4, с. 73]. При цьому одні і ті ж структури можуть залежно від кута аналізу розглядатися в якості і організації, і інституту. У останньому випадку – як механізми, які забезпечують виконання правил і упорядковують взаємодії, як структури, що сформувалися для спрощення і оформлення координації суб'єктів сталого розвитку.

У складі інститутів Д. Норт виділяє три головні складові:

- неформальні обмеження (традиції, звичаї, соціальні умовності);
- формальні правила (конституції, закони, судові прецеденти, адміністративні акти);
- механізм примусу, що забезпечує дотримання правил (суди, поліція і так далі).

Неформальні інститути складаються спонтанно, без якого-небудь свідомого задуму, як побічний результат взаємодії безлічі систем, що переслідують власні інтереси.

Формальні інститути і механізми сталого розвитку встановлюються і підтримуються свідомо, в основному – силою держави. Вони вишиковуються в певну ієрархію: правила вищого порядку складно змінити, ніж правила нижчого порядку (конституцію складніше, ніж закон; закон складніше, ніж адміністративний акт).

Багатоваріантність трактування поняття «інститут» і «організація» приводить часто до некоректного застосування цих термінів. Організації, також як і інститути, структурують стосунки між людьми, упорядковуючи обміни, і характеризуються тим же набором параметрів, що і інститути. Корінна відмінність, на думку О. С. Сухарева, полягає в тому, що в організації, окрім інституціональних умов її сталого розвитку і функціонування (набір функцій, сфера докладання зусиль, витрати функціонування, період часу до визначальних змін, стійкість до норм, що знову вводяться, і до змін зовнішнього і внутрішнього середовища), діють люди, які можуть мати індивідуальні цілі, що відрізняються, але одночасно

Інститути, які не є організаціями	Інститути, які одночасно є організаціями	Організації, які не є інститутами
Інститут шлюбу Законодавча система Вища освіта Релігія Інститут приватної власності Демократичні вибори	Сім'я Конституційний суд ННЦ «Інститут аграрної економіки» Православна церква	Конкретна сім'я Консультаційна служба Місцева податкова інспекція Аудиторська фірма

Рис. 2. Класифікація інститутів і організацій

Джерело: [21]

об'єднані досягненням загальної мети організації [20, с. 28]. З цієї точки зору представляє інтерес класифікація інститутів і організацій, представлена Н. Упхоффом і Л. Баком (рис. 2).

Модель, що виходить з представлення, що неефективні інститути завжди повинні витіснитися ефективними, переважала на ранніх стадіях розробки нової інституціональної теорії. Проте, як відмічає Д. Норт, нова інституціональна теорія стикається з двома загадками людської історії: чому неефективні форми економіки існували тисячоліттями, і чому розвиток різних суспільств так часто йшов такими, що не зближуються, а шляхами, що розходяться? У своїх пізніших роботах Д. Норт посилається на дію трьох чинників:

1) подвійна роль держави. Складні форми обміну неможливі без участі держави, яка специфікує права власності і забезпечує виконання контрактів. Але, маючи монополію на застосування насильства, воно дістає можливість довільно перевизначати і перерозподіляти права власності. Держава може сприяти економічному зростанню, виробляючи в обмін на податки найважливіше громадське благо – правопорядок; але може поводитися і як «хижак», прагнучи максимізувати монопольну ренту – різницю між прибутками і витратами казни. Досягненню цих цілей найчастіше відповідають абсолютно різні набори інститутів. Держава може бути зацікавлена в підтримці неефективних інститутів, якщо це підвищить монопольну ренту;

2) вплив груп із спеціальними інтересами. Вигоди і витрати від дії інститутів розподіляються нерівномірно. Якщо навіть якісь «правила гри» підривають добробут суспільства, але при цьому ведуть до перерозподілу багатства на користь тієї або іншої могутньої групи, вони, не дивлячись ні на що, встановлюватимуться і зберігатимуться;

3) залежність еволюції інститутів від одного дня обраної траєкторії. Інститути відрізняє значна економія на масштабах: коли якесь правило встановлене, його можна з мінімальними витратами розповсюдити на усе більше число людей і сфер діяльності. Але само створення інститутів вимагає великих первинних вкладень. Тому «нові» і «старі» інститути знаходяться в нерівному положенні. «Старий» інститут вільний від витрат, які довелося б нести при встановленні «нового», так що збереження менш досконалого інституту, якщо врахувати

можливі витрати по його заміні, часто виявляється прийнятнішими [4].

Формування інститутів сталого розвитку – тривалий і складний процес. Інституціональні зміни можуть виникати спонтанно, за рахунок стихійної взаємодії окремих господарюючих суб'єктів, коли міняються неформальні правила гри, і свідомо, під впливом держави, що змінює ті або інші формальні правила.

Разом з природною еволюцією інститутів сталого розвитку можливий і так званий їх імпорт. Імпорт інститутів має на увазі радикальні зміни у формальних правилах взаємодії суб'єктів на основі орієнтації на вже відомі зразки. В цьому випадку розвитку інститутів істотним чином змінюється роль і значення держави. «Роль держави з чисто технічної, зведеної до законодавчої фіксації неформальних норм, перетворюється на головну» [9, с. 202].

А.Н. Олейник виділяє три основні шляхи запозичення інститутів сталого розвитку. По-перше, інститути можуть будуватися відповідно до деякої ідеальної теоретичної моделлю. По-друге, інститути можуть відтворювати зразки, що існували в історії цієї країни, але зникли в процесі історичної еволюції суспільства. По-третє, формальні інститути можуть будуватися по зразках, існуючих в інших країнах. Історія дає безліч прикладів інституціонального імпорту як позитивних, так і негативних, що породжує проблему визначення чинників, що забезпечують успіх імпорту інститутів [9, с. 202].

Основними чинниками, що впливають на позитивний результат імпорту інституту, фахівці (Й. Шумпетер, Ф. Перу, Я. Тинберген, А. Олейник) називають міру і характер конгруентності пануючих в країні-імпортерів неформальних норм і формальних правил, на основі яких функціонує інститут [9, с. 206], тобто наявність відповідності між розвитком існуючих неформальних норм і впроваджених формальних правил.

Окрім міри відповідності між інститутами, що імпортуються, і існуючим неформальним середовищем важливим чинником успіху впровадження інститутів, на наш погляд, стає поведінка самої держави. Оскільки державі при імпорті інститутів відводиться головна роль, його поведінка повинна, в першу чергу, відповідати нормам формованих інститутів. На жаль, в деяких країнах з перехідною економікою держава, впроваджуючи інститути ринку, порушувала ідеальний

тип формального інституту, що імпортувався, формувала систему подвійного стандарту і таким чином, знижувало результативність перетворень, що стало причиною негативного результату реформ, що проходилися.

Розглядаючи фундаментальні питання сучасної інституціональної економічної теорії, В. В. Демет'єв з методологічної позиції досить детально розглядає основні ознаки інституту і приводить узагальнення існуючих трактувань поняття. Загальною основою існування усього змісту поняття, що розрізняється, інститут (усіх його ознак) автор рахує соціальною взаємодією між людьми [16, с. 29], що на наш погляд принципово важливо для розуміння суті і основ інституціональних змін.

Характеризуючи інституціональний підхід до економічної ролі держави, А.С. Скоробогатов вказує, що основним виразником цього підходу є Д. Норт, відповідно до теорії якого, держава – це організація, що має порівняльні переваги в здійсненні насильства, що поширюються на територію, межі якої визначаються його здатністю збирати податки, а його головною функцією є специфікація і захист прав власності. Держава виникає, як результат громадського договору, по якому в обмін на винагороду у вигляді податків економічний агент, що має порівняльну перевагу в здійсненні насильства, забезпечує суспільству специфікацію і захист прав власності [17, с. 227].

Представляє інтерес інституціональний аналіз економічних суб'єктів, виконаний під керівництвом Р. М. Нуреева [22]. Автори виділяють наступні особливості держави, як особливого типу організації, який функціонує в ринковій економіці:

- держава наділена владою або політичною волею;

- для дотримання своєї політичної волі держава створює особливі інститути примусу і покарання – «інститути застосування насильства», які по характеру і механізму дії істотно відрізняються від інститутів ринку;

- не дивлячись на те, що держава є органом досягнення громадських цілей, воно є апаратом чиновників, що приймають рішення від імені усього суспільства. Чиновник поєднує у своєму виборі громадські, групові і особисті цілі так, щоб досягти максимуму добробуту в умовах особливих обмежень, накладених специфікою його діяльності. У зв'язку з цим діяльність чиновника, що приймає рішення про розподіл державних коштів, частково нагадує нормативна дія строгу по інструкції, а частково – торг, або ринковий обмін;

- якщо при ухваленні рішень недержавний суб'єкт, як правило, керується відносними граничними благами, то для особи, що приймає рішення від імені держави, система переваг формується штучно на основі політичної (соціального) переваги, індивідуального і групового

впливу, інерції, забезпеченості рішення інститутами реалізації і ін.;

- рішення, що приймаються державою, носять глобальний характер, торкаються одночасно цілої групи (чи взагалі усіх) суб'єктів і діють тривалий час. Вони пов'язані з набагато більшими «одноразовими витратами» і великим «терміном окупності», тому тут в максимальній мірі вимагається прораховувати і нейтралізувати можливі ризики. Наприклад, наслідки від закону, що не пропрацював, носять тривалий характер і призводять до колосальних втрат в добробуті протягом довгого часу;

- відповідальність держави за рішення, що приймаються, рідше і у меншій мірі персоналізована, оскільки самі рішення майже завжди носять колективний характер. А значить, особи, що приймають рішення, несуть солідарну відповідальність. Феномен солідарної відповідальності, з одного боку, породжує кругову поруку, з іншої – колективну безвідповідальність («ні з кого спитати») [22, с. 462].

Висновки і пропозиції. Аналізуючи наявні роботи, можна відмітити, що інституціоналізм з'являється не як цілісна теорія, а як сукупність підходів, об'єднаних ключовими ідеями, що мають вплив на сталий розвиток. Радикальна зміна підходів економічної діяльності суб'єктів, або формування нової системи взаємозв'язків між ними, призводить до того, що знижується сталість розвитку, яка залишатиметься низькою до тих пір, поки не буде заповнений інституціональний вакуум. Формальні інститути і механізми сталого розвитку встановлюються і підтримуються свідомо, в основному – силою держави. В силу сьогоденної загальнодержавної реформації та оптимізації виникає значний ризик невірно імплементувати неправильно адаптовані для України «імпортні інститути».

З урахуванням перерахованих особливостей унікальна властивість держави, як організації та головного інституту сталого розвитку, полягає в тому, що воно не лише, як інші організації (фірми, домогосподарства), повинно підкорятися правилам гри, але, на відміну від інших організацій, само безпосередньо формує ці правила. Саме ця властивість держави дозволяє назвати його основним гравцем по формуванню інституціонального середовища, якому належить важлива роль у функціонуванні і розвитку економіки країни.

Сучасна державна політика спрямована на рішення вже існуючих проблем і не сприяє розвитку сільських територій України. Рушійною силою стійкого розвитку на сучасному етапі виступає вдосконалення інституціональних чинників. Саме дослідження факторів загострення проблем для сталого розвитку і буде розглянуто у наступних наукових дослідженнях.

Список літератури:

1. Ковалев В.В., Ковалев Вит.В. Облік, аналіз і фінансовий менеджмент: Навч.-метод. посібник. – М.: Фінанси і статистика, 2006. – 688 с.
2. Мних Є.В. Економічний аналіз. Підручник. – Житомир, 2002. – 460 с.
3. Веблен Т. Теорія дозвільного класу / Т. Веблен. – М.: Прогрес, 1984. – 367 с.
4. Норт Д. Інститути і економічне зростання: історичний вступ / Д. Норт // THESIS. – 1993. – Вып. 2. – С. 6990; Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки: пер. з англ. / Д. Норт – пер. з англ. під ред. І. Дзюби – К.: Основи, 2000. – 198 с.

5. Литвинцева Г.П. Институціональна економічна теорія: підручник. Новосибірськ: Вид-во НГТУ, 2003. – 336 с.
6. Економічний розвиток України: институціональне та ресурсне за –безпечення: монографія / О.М. Алимов, А.І. Даниленко, В.М. Трегобчук та ін. – К.: Об'єднаний інт економіки НАН України, 2005. – 540 с.
7. Геєць В.М. Институційні перетворення і суспільний розвиток / В.М. Геєць // Економіка і прогнозування. – 2005. – № 6. – С. 32.
8. Манцуров І.Г. Институційне планування в системі державного регулювання економіки: Монографія / І.Г. Манцуров. – К.: НДЕІ, 2011. – 655 с.
9. Олейник А.Н. Институціональна економіка: навчальний посібник / А.Н. Олейник. – М.: ИНФРАМ, 2004. – 416 с.
10. Тарушкин А.Б. Институціональна економіка: навчальний посібник / А.Б. Тарушкин. – СПб.: Пітер, 2004. – 368 с.
11. Чухно А. Институціоналізм: теорія, методологія, значення / А. Чухно // Економіка України. – 2008. – № 6. – С. 413.
12. Жук В.М. Наукове означення институціональної теорії бухгалтерського обліку (на засідках ідеї сталого розвитку) / В.М. Жук // Збірник наукових праць Подільського державного аграрнотехнічного університету. – Кам'янець-Подільський: ПДАТУ. – 2009. – Вип. 17, том 2. – С. 139–146.
13. Біла С.О. Институційне забезпечення соціально-економічного розвитку проблемних територій (світовий досвід) / С.О. Біла // Стратегічні пріоритети. – 2009. № 3(12). – С. 172–183.
14. Черевко О.В. Стратегія соціально-економічного розвитку регіонів України: монографія / О.В. Черевко. – Черкаси: Брама – Україна, 2006. – 424 с.
15. Романюк С. Стратегічне планування регіонального розвитку та просторовий розвиток України / С. Романюк // Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2008. – Вип. 20. – С. 230–237.
16. Дементьев В.В. Институціональная теория в Украине: направления исследований, особенности, перспективы // Наукові праці Дон НТУ. Серія: економічна. Випуск 103 – 1. – 2006. – С. 17–31.
17. Скоробогатов А.С. Институціональна економіка. Курс лекцій. СПб.: ГУ-ВШЭ, 2006. Режим доступу: <http://institutional.narod.ru/skorobogatov/skorobogatov.htm> (Дата звернення 15.12.2016 р.).
18. Вольчик В.В. Институціоналізм: вторинність нового міфу? (Можливості і межі институціональної економіки) // Економічний вісник Ростовського держуніверситету. 2003. Том 1. № 1. – С. 126–134. – Електронний режим доступу: <http://ecsoeman.hse.ru/data/230/864/1217/journal1.1-11.pdf> (25.10.2016).
19. Кузнецов В. До теорії перехідної економіки // МЭиМО. 1994. № 12. – С. 5–14.
20. Сухарев О.С. Питання методології институціонального аналізу: нормативні оцінки і теорія / ZJournal of Institutional Studies (Журнал институціональних досліджень). 2010. Том 2. № 3. – С. 24–40.
21. Uphoff, Norman, Buck, Louise. Strengthening Rural Local Institutional Capacities for Sustainable Livelihoods and Equitable Development. Cornell International Institute for Food, Agriculture and Development, June 22, 2006. – С. 40.
22. Економічні суб'єкти пострадянської Росії (институціональний аналіз) / Під ред. д.е.н., проф. Р.М. Нурева. – М.: Московський громадський науковий фонд, 2001. – 532 с. – Режим доступу <http://bibliograph.com.ua/economicheskaya-teoriya-4/index.htm> (дата звернення 12.12.2016 р.).

Сокол О.Г.

Таврический государственный агротехнологический университет

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОСТЬ, КАК ГЛАВНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Аннотация

Исследовано историю становления и эволюции институционализма и институционной теории. Рассмотрены отличия принципов старого и нового институционализма. Изучена суть и основные составляющие института. Проанализированы принципы возникновения и перемещения институтов. Установлена роль государства в становлении институционализма устойчивого развития.

Ключевые слова: институционализм, институциональная теория, устойчивое развитие, институт.

Sokil O.H.

Tavria State Agrotechnological University

INSTITUTIONAL ECONOMICS, AS MAIN CHARACTERISTICS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Summary

History of becoming and evolution of institutional economics is investigational. The differences of principles of old and new institutional economics are considered. Essence is studied and basic constituent of institute. Principles of origin and moving of institutes are analyzed. The role of the state in becoming of institutional economics is seted.

Keywords: institutional economics, institutional theory, sustainable development, institute.